

Sygn. akt II S – 12/23

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2023r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący: SSA Bogusław Tocicki (spr.)

Sędziowie: SSA Piotr Kaczmarek

SSA Andrzej Szliwa

po rozpoznaniu w sprawie oskarżonych:

B. W. o przestępstwo z art. 299 § 1 i 6 k.k.;

K. W. o przestępstwo z art. 299 § 1 i 6 k.k.;

J. S. o przestępstwo z art. 299 § 1 k.k.;

P. W. 2-krotnie o przestępstwa: z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 298 § 1 k.k.;

J. W. o przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 298 § 1 k.k.;

P. R. o przestępstwo z art. 298 § 1 k.k.;

M. K. o przestępstwa: z art. 298 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz z art. 244 k.k.;

E. B. (1) o przestępstwo z art. 298 § 1 k.k.;

skargi wniesionej przez **oskarżonego M. K.** 12 września 2023r. (datowanej na 5 września 2023r.)

na naruszenie jego prawa do rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Okręgowym w Jeleniej Górze w sprawie o sygn. III K – 65/22

na podstawie art. 12 ust. 1 oraz art. 623 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz. U. z 2023r. poz. 1725)

p o s t a n o w i ł :

oddalić skargę oskarżonego M. K. na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Jeleniej Górze w sprawie o sygn. III K – 65/22;

zwolnić oskarżonego M. K. od ponoszenia kosztów postępowania związanych z wniesioną skargą.

UZASADNIENIE

I

W dniu 12 września 2023r. (pismem datowanym na 5 września 2023r.) oskarżony M. K., wniósł skargę na naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu w postępowaniu sądowym o sygn. akt III K – 65/22 prowadzonym przed Sądem Okręgowym w Jeleniej Górze, Wydział III Karny, w którym – jako oskarżonemu – postawiono mu zarzuty popełnienia przestępstw: z art. 298 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz z art. 244 k.k., domagając się stwierdzenia

przewlekłości postępowania w wymienionej sprawie oraz przyznania mu od Skarbu Państwa 5.000 złotych. Oskarżony M. K. wniósł także o zwolnienie go z opłaty od skargi w wysokości 200 złotych, uzasadniając to brakiem środków finansowych z powodu odbywania długotrwałej kary pozbawienia wolności.

W uzasadnieniu swojej skargi oskarżony M. K. podniósł, że w sprawie o sygn. akt III K – 65/22, prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Jeleniej Górze nie odbywają się żadne czynności od ponad dwóch lat, co uzasadnia uznanie zasadność wniesionej przez niego skargi.

II

Zarządzeniem z dnia 12 września 2023r. Przewodniczący Wydziału III Karnego Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze przesłał skargę oskarżonego M. K. do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu. Prezes Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze nie złożył odpowiedzi na wniesioną skargę.

III

Przystępując do rozpoznania skargi, Sąd Apelacyjny ustalił następujące fakty:

W dniu 30 maja 2022r. prokurator (...) Prokuratury (...)we W. skierował do Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze, Wydział III Karny akt oskarżenia przeciwko następującym oskarżonym:

- 1) B. W. o przestępstwo z art. 299 § 1 i 6 k.k.;
- 2) K. W. o przestępstwo z art. 299 § 1 i 6 k.k.;
- 3) J. S. o przestępstwo z art. 299 § 1 k.k.;
- 4) P. W. 2-krotnie o przestępstwa: z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 298 § 1 k.k.;
- 5) J. W. o przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 298 § 1 k.k.;
- 6) P. R. o przestępstwo z art. 298 § 1 k.k.;
- 7) M. K. o przestępstwa: z art. 298 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz z art. 244 k.k.;
- 8) E. B. (1) o przestępstwo z art. 298 § 1 k.k. (k. 2326-2346 akt sprawy).

Oprócz potrzeby wezwania na rozprawę 8 oskarżonych, w akcie oskarżenia prokurator złożył wnioski o bezpośrednie przesłuchanie na rozprawie głównej 23 świadków, odczytanie zeznań dalszych 2 świadków w trybie art. 333 § 3 k.p.k. oraz ujawnienie szeregu dokumentów (k. 2326-2346).

W dniu 30 maja 2022r. Przewodniczący Wydziału III Karnego Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze wydał zarządzenie o zarejestrowaniu sprawy oraz o wyznaczeniu składu orzekającego poprzez (...) Losowego Przydziału Spraw, a po wylosowaniu składu orzekającego, o przedłożeniu akt sędziemu referentowi (k. 2375 tychże akt). W dniu 30 maja 2022r. została wyznaczona sędzia referent poprzez System Losowego Przydziału Spraw (k. 2376).

W następnym okresie, w ślad za aktem oskarżenia, prokurator (...)Prokuratury (...)we W. przysyłał do Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze, Wydział III Karny, dodatkowe dokumenty:

w dniu 1 czerwca 2022r. – rozliczone rachunki biegłych lekarzy psychiatrów z badania sądowo-psychiatrycznego jednego z oskarżonych (k. 2377-2385);

w dniu 27 czerwca 2022r. – dokumentacją związaną ze zwrotem samochodu stanowiącego przedmiot zabezpieczenia majątkowego na parking policyjny, w związku z uchynieniem przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu,

na etapie śledztwa, postanowienia prokuratora o nieodpłatnym przekazaniu (...) samochodu przejętego od oskarżonych: B. i K. W. (k. 2386-2390);

w dniu 12 lipca 2022r. – pisma ZUS, (...) Oddział w P. dot. udostępnienia danych oskarżonego J. S. (k. 2394-2395).

Z kolei, w dniu 7 lipca 2022r. obrońca oskarżonej B. W. zgłosił się do sprawy, jako jej przedstawiciel procesowy, wnosząc o zgodę na przejrzanie akt, która została udzielona w dniu 18 lipca 2022r. (k. 2390-2391, 2392-2393). Akta sprawy zostały udostępnione obrońcy oskarżonych: B. W. i K. W. w dniu 21 lipca 2022r. (k. 2403).

Postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2022r. sygn. akt III Kp – 312/22 Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze rozpoznał zażalenie podejrzanego J. S. na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego wydane podczas śledztwa przez prokuratora. Wspomnianym postanowieniem Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze, na podstawie art. 437 § 2 k.p.k., zmienił zaskarżone postanowienie prokuratora del. do (...)Prokuratury (...)we W. z 11 kwietnia 2022r. w sprawie o sygn. akt (...) w ten sposób, że uchylił zastosowane wobec J. S. zabezpieczenie majątkowe w postaci zajęcia stanowiącej własność S. W., nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości B. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Zgorzelsku prowadzi Księgę Wieczystą nr (...), o wartości nie mniejszej niż 90.000 zł poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości oraz ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości na kwotę 110.000 zł (k. 2398-2399).

W odpowiedzi na to orzeczenie, prokurator del. do (...) Prokuratury (...)we W. skierował kolejne pisma z 26 i 29 sierpnia 2022r. kwestionujące zasadność i dopuszczalność wydania wskazanego postanowienia przez Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (k. 2400-2402), po czym zostało wydane zarządzenie sędziego o poinformowaniu prokuratora o prawomocności wymierzonego orzeczenia (k. 2400).

W dniach 5 i 7 września 2022r. do Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze wpłynęły kolejne wnioski obrońcy oskarżonych: B. i K. W. i J. S. o zgodę na zapoznanie się z aktami sprawy, wraz z pełnomocnictwami (k. 2405-2413).

Po przeprowadzeniu wstępnej kontroli aktu oskarżenia, zarządzeniem z dnia 6 grudnia 2022r. sędzia referent wyznaczyła termin rozprawy głównej przed Sądem Okręgowym w Jeleniej Górze na dzień 24 stycznia 2023r. w godz. 10.00-15.00, jednocześnie wzywając na nią wszystkich oskarżonych i ich obrońców, a także zarządzając doręczenie im odpisów aktu oskarżenia (k. 2414).

W dniu 20 grudnia 2022r. obrończyni oskarżonej B. W. złożyła wniosek o uchylenie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym na mieniu tej oskarżonej (k. 2415-2417). Tego samego dnia umożliwiono obrońcy oskarżonej J. W. zapoznanie się z aktami sprawy (k. 2425).

W dniu 23 grudnia 2022r. obrończyni oskarżonych: B. W. i K. W. skierowała wniosek o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 24 stycznia 2023r., występując także o przedłużenie terminu do zgłoszenia wniosków dowodowych (k. 2420-2424). Uwzględniając ten wniosek, zarządzeniem z dnia 5 stycznia 2023r. sędzia referent zmieniła termin rozprawy głównej, wyznaczając go na dzień 7 marca 2023r., ponownie nakazując wezwanie wszystkich stron procesowych, w tym oskarżonych i ich obrońców. Czynności te zostały wykonane w dniu 16 stycznia 2023r. (k. 2428). W ramach tych czynności ustalono, że oskarżony M. K. został osadzony w innej sprawie w Areszcie Śledczym w J. i zarządzono doprowadzenie go na rozprawę główną (k. 2436-2442).

W dniu 17 stycznia 2023r. obrończyni oskarżonych: B. W., K. W. i J. S. złożyła odpowiedź na akt oskarżenia wraz z szeregiem wniosków dowodowych (k. 2430-2433).

W dniu 13 lutego 2023r. sędzia referent złożyła wniosek o wyłączenie jej od rozpoznania sprawy o sygn. akt III K – 65/22 powołując się na to, że w innej sprawie zawisłej przed Sądem Okręgowym w Jeleniej Górze o sygn. akt III K – 102/19, dotyczącej funkcjonariuszy policji, ma obowiązek ocenić wiarygodność dowodów, dotyczących także zakresu odpowiedzialności karnej oskarżonych występujących w sprawie o sygn. akt III K – 65/22 (k. 2444). Po ustaleniu w Systemie Losowego Przydziału Spraw składu orzekającego mającego obowiązek rozpoznać wniosek o wyłączenie sędzi

referent (k. 2445-2446), postanowieniem z dnia 16 lutego 2023r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze, orzekający w innym składzie, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k. wyłączył dotychczasową sędzię referent od rozpoznania sprawy o sygn. akt III K – 65/22, dzieląc jej wątpliwości wyrażone we wniosku o wyłączenie sędziego (k. 2449), Jeszcze tego samego dnia, czyli 16 lutego 2023r. wyznaczono nowy skład orzekający w sprawie o sygn. akt III K – 65/22 w Systemie Losowego Przydziału Spraw (k. 2450).

W dniu 15 lutego 2023r. do Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze wpłynął wniosek oskarżonego M. K. (datowany na dzień 9 lutego 2023r.) o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu, który miałby go reprezentować w sprawie o sygn. akt III K – 65/22. Oskarżony dowodził, że wobec pozbawienia wolności w innych sprawach, nie ma środków finansowych pozwalających na ustanowienie obrońcy z wyboru. Jednocześnie oskarżony M. K. zawiadomił, że na ten sam dzień, czyli 7 marca 2023r., została wyznaczona także rozprawa przed Sądem Rejonowym w Zgorzelcu (o sygn. akt II K – 817/22), w której występuje jako oskarżony (k. 2451-2452).

Wobec sygnalizacji kolizji rozpraw, zarządzeniem z dnia 27 lutego 2023r. sędzia referent odwołała termin rozprawy głównej wyznaczony na dzień 7 marca 2023r., polecając zawiadomienie o tym wszystkie strony procesowe, w tym oskarżonych i ich obrońców, a także odwołując nakaz doprowadzenia oskarżonego M. K.. Zarządzenie to wykonano w dniach 27-28 lutego 2023r. (k. 2453, 2454-2459).

W dniu 7 marca 2023r. w postępowaniu zgłosili się obrońcy oskarżonej J. W., którym umożliwiono dostęp do akt sprawy w dniu 9 marca 2023r. (k. 2460-2461, 2463).

Zarządzeniem z dnia 17 marca 2023r., na podstawie art. 78 § 1 k.p.k., wyznaczono oskarżonemu M. K. obrońcę z urzędu w osobie art. R. G. (k. 2465). Tego samego dnia sędzia referent wyznaczyła nowy termin rozprawy głównej na dzień 19 czerwca 2023r., polecając zawiadomienie o tym wszystkie strony procesowe, w tym oskarżonych i ich obrońców, a także wydając nakaz doprowadzenia oskarżonego M. K. i polecenie uzupełnienia pełnych danych o karalności wszystkich oskarżonych. Zarządzenie to wykonano w dniu 4 kwietnia 2023r. (k. 2466, 2467-2495).

W dniu 19 czerwca 2023r. odbyła się pierwsza rozprawa główna (w godz. 10.10-13.10), podczas której odebrano dane personalne oskarżonych, otwarto przewód sadowy i przesłuchano oskarżonych: B. W., K. W., J. S., P. W. i P. R., ujawniając ich wyjaśnienia z postępowania przygotowawczego. Rozpoznano także wniosek obrończyni oskarżonej B. W. o uchylenie zabezpieczenia majątkowego. Następnie, wobec braku wolnych wcześniejszych terminów, odroczone rozprawę główną do dnia 25 września 2023r. do godz. 10.00 (k. 2502-2509).

W dniu 29 czerwca 2023r. umożliwiono wgląd do akt sprawy obrońcy oskarżonej J. W. (k. 2517).

Po wpłynięciu w dniu 28 czerwca 2023r. zażalenia obrończyni oskarżonej B. W. na postanowienie Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w przedmiocie odmowy uchylenia zabezpieczenia majątkowego, w dniu 5 lipca 2023r. skierowano je do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu, przesyłając także akta sprawy w dniu 12 lipca 2023r. (k. 2518-2522, 2527, 2528).

Po ustaleniu w Systemie Losowego Przydziału Spraw składu orzekającego mającego obowiązek rozpoznać wspomniane zażalenie (k. 2529), po zakończeniu zwolnienia lekarskiego sędzi referent, postanowieniem z dnia 5 września 2023r. sygn. akt II AKz – 513/23 Sąd Apelacyjny we Wrocławiu rozpoznał zażalenia obrończyni oskarżonej B. W. na postanowienie Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w przedmiocie odmowy uchylenia zabezpieczenia majątkowego (k. 2530-2531), po czym w dniach: 7 i 13 września 2023r. zwrócono akta Sądowi Okręgowemu w Jeleniej Górze (k. 2533, 2540).

W dniu 20 września 2023r. jeden z obrońców oskarżonej J. W. złożył wniosek (datowany na dzień 18 września 2023r.) o stwierdzenie niemożności wykonywania obrony oskarżonego P. W. przez obrończynię, która w przeszłości występowała także jako obrończyni oskarżonej J. W. (k. 2543-2545). W dniu 22 września 2023r. umożliwiono wgląd do akt sprawy substytucyjnemu obrońcy oskarżonego P. W. (k. 2548).

W dniu 25 września 2023r. odbyła się kolejna rozprawa główna (w godz. 10.10-11.20), podczas której odebrano wyjaśnienia oskarżonych: M. K. i E. B. (2), ujawniając ich wyjaśnienia z postępowania przygotowawczego. Rozprawę prowadzono pod nieobecność oskarżonych: J. S., P. R. i J. W. (na podstawie art. 374 § 1 k.p.k.). Następnie, wobec braku wolnych wcześniejszych terminów, z uwagi na wyznaczone sesje sędzi referent 3-4 razy w tygodniu, celem kontynuowania postępowania dowodowego, odroczono rozprawę główną do dnia 15 grudnia 2023r. do godz. 10.00 (k. 2551-2553).

IV

Wielokrotnie dawano wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, że o nieuzasadnionej zwłoce można mówić wówczas, jeśli postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne do jego zakończenia, uwzględniając ocenę terminowości i prawidłowości czynności sądowych, ale także zachowania stron, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania. Celem skargi jest zatem przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego. Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu, jak i możliwość zalecenia podjęcia przez organ rozpoznający sprawę odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (por. postanowienie SN z 12.06.2012r. sygn. III SPP – 20/12 – LEX nr 1274991 oraz postanowienie S.A. we Wrocławiu z 6.02.2012r. sygn. III S – 2/12 – LEX nr 1124844).

Mając na uwadze powyższe ustalenia, obrazujące sposób i okres rozpoznawania przez Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze należy stwierdzić, że w niniejszym postępowaniu nie naruszono prawa oskarżonego M. K. do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 2 ust. 2 cyt. ustawy).

Oceniając, czy doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania jej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, należy – zgodnie z art. 2 ustawy – w szczególności mieć na uwadze terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilosci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Bardzo istotne znaczenie ma również art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i jego wykładnia w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Zgodnie z tym przepisem, każdy ma prawo do rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie. O naruszeniu tej podstawowej zasady postępowania decyduje nie sam upływ czasu, ale nieuzasadnione przewlekanie procesu (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 15 stycznia 2003 r., II AKz – 3/03, Wokanda 2004/3/44).

Ocena, czy przewlekłość postępowania jest uzasadniona, musi być dokonywana w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem takich kryteriów określonych w orzecznictwie Trybunału jak: stopień złożoności sprawy, zachowanie skarżącego i odpowiednich władz oraz znaczenie materii objętej skargą (zob. m.in. Kubiszyn v. Polska, wyrok ETPCz 37437/97 z 30.01.2003; Jagiełło v. Polska, decyzja ETPCz 61437/00 z 30.04.2002 r.; Jedamski v. Polska, wyrok ETPCz 29691/96 z 26.07.2001 r.; Malicka - Wąsowska v. Polska, decyzja ETPCz 41413/98 z 5.04. 2001r.).

Przedstawione wyżej okoliczności obrazujące przebieg dotychczasowego postępowania, jak również częstotliwość podjętych dotychczas czynności procesowych w okresie od wpłynięcia aktu oskarżenia do Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze do wyznaczenia pierwszej rozprawy głównej (czyli od 30.05.2022r. do 06.12.2022r.), a także podstawy do odwołania pierwszego terminu rozprawy (zaakceptowanie wniosku oskarżonego M. K. o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu i takie wyznaczenie kolejnego terminu rozprawy, aby umożliwić obrońcy zapoznanie się z aktami sprawy i podjęcie obrony, jak również uwzględnienie, aby termin rozprawy nie kolidował ze sprawą przed Sadem Rejonowym w Zgorzelcu o sygn. akt II K – 827/22), jak również sprawne prowadzenie kolejnych rozpraw, każą uznać, że skarga pokrzywdzonej spółki na przewlekłość śledztwa nie zasługiwała na uwzględnienie.

Poddając analizie wszystkie kolejne czynności procesowe, w tym dowodowe, udokumentowane w aktach sprawy, należy stwierdzić, że podniesiony w skardze zarzut przewlekłości postępowania nie znajduje potwierdzenia. Prowadzone w niniejszej sprawie postępowanie sądowe było prowadzone prawidłowo. W toku tego postępowania uwzględniono zasadny wniosek pierwotnie wyznaczonej sędzi referent o wyłączenie od rozpoznania sprawy, a po przydzieleniu sprawy kolejnej sędzi referent w Systemie Losowego Przydziału Spraw, otwarto przewód sądowy, podczas którego odebrano wyjaśnienia kilku oskarżonych, odczytując ich wyjaśnienia podczas kolejnych rozpraw, a także rozpoznawano wnioski dowodowe i procesowe stron, jak również rozpoznano wniesione zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie odmowy uchylenia zabezpieczenia majątkowego.

Z powyższych względów należało oddalić skargę oskarżonego M. K., jako całkowicie bezzasadną. Podstawę tego orzeczenia daje przepis art. 12 ust. 1 cyt. ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz. U. z 2023r. poz. 1725).

Wobec braku środków finansowych po stronie oskarżonego M. K., jak również odbywanie przez niego kar pozbawienia wolności w szeregu sprawach, co uniemożliwia mu realnie pracę, gdyż ostateczny koniec kary określono na dzień 21 lutego 2033r., zwolniono autora skargi od przypadającej na niego należnej opłaty. Podstawę takiego rozstrzygnięcia dawał przepis art. 623 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz. U. z 2023r. poz. 1725).

SSA Piotr Kaczmarek SSA Bogusław Tocicki (spr.) SSA Andrzej Szliwa